

Den realistiska

Fritänkaren

Nr. 193 Februari 2011

Nittonde årgångens tredje nummer.

Innehåll i detta nummer:

En kammarmusikers avsked	2
Puccinis underbara psykologi	2
Dvoraks mest underskattade verk	4
Ahasverus minnen, del 103: <i>Howard Stanton Levey</i>	5
Den nya satanismen	8
Musikinsändare	9
Ur Göteborgs 34-e filmfestival	9
Polisärendet (forts. från nr 191)	12
Kalender, februari 2011	13
Åtterresan, del 8 : <i>Sista dagarna i Athen</i>	13
Katastrofresan, del 5: <i>Islossning</i>	15
Resan till Phuktar, del 14 : <i>Alchiexperimentet</i>	16
Rekordresan, del 12: <i>Vidare västerut</i>	17
Nya lektioner i Zanskar, del 24: <i>Avslutning</i>	19

Fritänkaren ägnar sig mest åt litteratur, musik, film, politik, filosofi, religion och resor men även åt annat. Den är inte på något sätt anknuten eller ansluten till någon ideologi eller åskådning av vad slag det vara månne, utan tar tvärtom avstånd från varje institution som kräver okritisk underkastelse, och är helt oberoende humanistisk.

Beteckningen *Fritänkare* är ursprungligen tysk och står för person som i religiösa och ideologiska frågor inte erkänner någon auktoritet och därför är kritisk och avståndstagande mot alla religiösa och ideologiska institutioner och framför allt deras eventuella dogmatik.

Redaktion : C. Lanciai, Ankargatan 2 A, 414 61 Göteborg, tel. 031-247887.

Postgiro : 621 39 94 – 4 ("Fritänkaren", C. Lanciai)

Årsprenumeration: 250 kr (även i Danmark och Norge; i Euroland: 30 Euro)

Tvåårsprenumeration : 350 kr (40 Euro)

Avgifterna har inte höjts på 8 år.

I Finland kan avgifter insättas på *Aktia bank*, kontonummer 405510-667802 (avgiftsfritt).

IBAN-nummer för folk som eventuellt vill betala prenumerat även från annat utland:

SE37 5000 0000 0500 7297 2165

Bic-code: ESSESESS

Redaktionsslut för detta nummer : 11.2.2011

Copyright © C. Lanciai med medarbetare - **Letnany 215**

Det nästsenaste numret av *Fritänkaren* finns numera alltid tillgängligt på nätet jämte andra skrifter:

www.fritenkaren.se

<http://hem.fyristorg.com/aurelio>

e-post-adress : clanciai@yahoo.co.uk

WSN 1652-0122

En kammarmusikers avsked

Bertil Bandrup har gått bort i en ålder av 97 år. Som vanligt vid sådana begravningar, där den avlidne är +95, var det bara en liten skara av de allra trognaste som mötte upp. Till dessa hörde dock en dominerande samling av grundpelare från Konserthuset och Göteborgssymfonikerna. För att nämna några stycken, så stod Sture Berg för piano- och orgelackompanjemanget, Christer Thorvaldsson för violinsoli, Göran Holmstrand för cellospelet, och så vidare, idel ryggradsföreträdare i Göteborgs Orkesterförening sedan åtminstone 1960-talet.

Bertil Bandrup började själv i Göteborgssymfonikerna så tidigt som 1930, när de var tämligen dagsfärska och Göteborgs Konserthus var nybyggt. Han förblev en av stöttepelarna som violinist fram till 1977, när han måste träda tillbaka ett år före pensionen till följd av problem med ögonen. Han var således aktiv orkestermedlem i 47 år.

Han kom från Malmö som son till en guldsmed, medan dock musikintresset vaknade tidigt, och redan som 7-åring trakterade han violinen. Genom egna initiativ lyckades han skola upp sig som violinist genom studier i Köpenhamn och byggde därigenom i princip själv upp sin musikerprofil. 1930 kom tillfället när Göteborgs nya Konserthus sökte violinister, han sökte och blev antagen, och blev således göteborgare för resten av sitt liv. Hans bana visade sig därigenom beskriva en ganska parallell kurs med Guido Vecchis, Göteborgs ledande violoncellist i många år, båda kom från Malmö, och de satt ungefär lika länge i Göteborgssymfonikerna. Dock umgicks de egentligen inte som nära vänner utan nöjde sig med att vara desto bättre som gedigna kolleger.

När jag började i Göteborgs Symfoniska Kör, som den heter numera, 1978 hade Bertil Bandrup precis slutat, så jag fick tyvärr inte glädjen att få musicera tillsammans med honom. Jag kände honom bara genom att hans son var min nära klasskamrat i fyra år, som beskriver sin fars liv som ett lyckligt tillbakadraget liv i stort sett i fulländad harmoni hela vägen. Så välförtjänt då att det blev desto längre, och ännu sin sista jul kunde han fortfarande njuta av musiken genom utsända violinkonserter på radio och media.

Officiant vid förrättningen Anna Märta Leijon, som verkade förstå precis vad hon talade om, när hon beskrev människolivet som lånet av ett instrument, vilket när det väl är färdigspelat det bara är att lägga åt sidan för att koncentrera sig på ett annat. Över lag var hela avskedet av högsta tänkbara kvalitet hela vägen inte bara när det gällde musiken och de många avskedsstyckena (Bach, Händel, Grieg, Eccles, "Gläns över sjö och strand", som passade ypperligt, med mera,) utan även i den underbart intima stämningen bland dessa dryga dussinet veteraner ur hans långa vackra musikliv i sin stilla hyllning till en den bästa tänkbara väl genomförda livskonsert. Må han snart finna ett nytt instrument åt sig, så att han kan fortsätta...

Puccinis underbara psykologi

Det är väl detta som utmärker fenomenet Puccini, hans sällsamma förmåga att kunna leva sig in i de roller han tonsatte, så att de blev mer än bara levande och så innerliga, att de framstår som operalitteraturens mest levande människor.

När han gav sig på ett operaämne var det alltid efter ett så långt övervägande som möjligt och vanligen med andra operor över samma ämne som förebild. Både "Manon Lescaut", hans genombrott, och "La Bohème", hans triumf, hade gjorts till operor av andra före honom, som han älskade och lärde sig det mesta av, men han ville lägga till något extra, som de saknade. Det var den huvudsakliga motivationen till att han gav sig i kast med dem. Massenets "Manon" är en ganska salongsprydlig historia med mycket rokokoprydhet och väl stela tillgjordheter som bakgrund till Manons passionshistoria, som därför inte blir riktigt övertygande. Det var denna brist Puccini ville avhjälpa, med att göra samma opera till ett glödande passionsdrama med ett hav av vulkaniska drifter och utbrott med en förintande ödesstämning som gör passionen mer

än bara övertygande. Detta slog an på publiken, och därför blev hans opera en större succé än Massenets.

I "La Bohème" greps han av det rent mänskliga i Henri Murgers roman, som han tyckte att hans gode vän och kollega Leoncavallo inte hade lyft fram ordentligt. Detta var motiveringen till att han skapade sin oförglömligt gripande Mimi, medan alla de konstnärliga kavaljererna omkring henne i princip alla blir hennes älskare i stället för bara ytliga egotrippare, vilket de egentligen är i romanen – och ganska osympatiska som sådana. Det är denna Puccinis innerliga mänsklighet och fallenhet för att lyfta fram den hos sina karaktärer som är unik för honom bland alla operatonsättare – Verdi nöjde sig med stora gester och effekter och bryr sig egentligen inte alls om psykologi, även om han minsann gör den rättvisa när den framträder i det litterära ämnet, men han lyfter inte fram den så demonstrativt som Puccini gör.

Och detta är bara början på Puccinis bana som operakonstens kanske främsta psykolog. Vad han sedan gör är att han experimenterar vilt med att ständigt anta större och större mänskliga utmaningar. I "Tosca" är det den grandiosa utmejslingen av personligheterna Tosca och Scarpia som gör operan till en av de mänskligt mest dramatiska som finns, medan han i "Madame Butterfly" med en oändlig ömhet ägnar sig åt den lilla människan och hennes betryck – den musikaliska återgivningen av Cho Cho Sans gripande trohet och förkrossande känslighet hör både till det finaste psykologiska filigranarbete som finns i musiken och till operavärldens mest skakande mänskliga dokument. Och här har han nu för länge sedan lämnat Europa bakom sig och exploaterar nu Japan och Amerika...

I "Flickan från Vilda Västern" kastar han sig ut i den diametralt motsatta världen mot Japans gracila geishor och rumlar runt bland fyllon och gangstrar med hängningsdille och skjutgalna puffror i ett laglöst guldgrävarläger någonstans i vilda västerns gruvligaste avkrokar, som inte ens finns med i geografien, och hur roligt har han inte! Musiken närmast frossar i dessa färgstarka vildbasares alla vildaste och mest blödiga känslor, när de dricker sprit och tömmer whiskyflaskor medan de gråter efter mamma samtidigt... Melodirikedomen är något oerhört i denna opera och ett tydligt indicium på hur översvallande inspirerad Puccini måste ha varit av det rika mänskliga galleriet här bland dessa laglösa vildhjärnor.

Efter den orgien har Puccini svårt för att bestämma sig för vad som skall bli den nästa, och dessutom kommer första världskriget emellan, men slutligen bestämmer han sig för operettvärldens Wien. Han älskade Léhar och de andra operettmästarna och kände för något lättsmält som omväxling, och så kommer den sagolikt skimrande "La rondine" till, "Svalan", ett slags mognare "La Bohème" med samma sorts karaktärer men något äldre och ädlare med någon distans till vad de håller på med, och sålunda faller aldrig "Svalan" för någon man, även om hon pendlar mellan flera. Den stilla flirten, som underhålls genom hela operan från början till slut, blir aldrig någon förödande passion men håller sig i stället på en mycket hög och stabil nivå av oslagbar romantik, vilket musiken i sin innerliga melodik och intagande värme framhåller och understryker.

Tre helt andra världar undersöker Puccini i "*Il trittico*", där den första är de mörka primitiva passionernas ombord på en sunkig pråm på Seine vid Paris, där den råa fuktighetens dimmor inhöljer hela operan i ett försök att överhölja och dölja de dunkla drifternas och ostyrbara passionernas makt – detta är Puccinis mörkaste drama, och den fantastiska orkesterkoloraturen dominerar som ett regerande öde över de stackars enkla människornas utlämnande åt sina egna passioner. I "*Suor Angelica*" går Puccini in i nunneklostrets stängda och förbjudna värld och öppnar de stackars nunnornas hjärtan och öden till ett förkrossande avslöjande inför publiken av kanske värre passioner än vad män är förmögna till – detta är kanske Puccinis mest imponerande psykologiska mästerverk i återgivningen av den iskalla stränga abbedissans kompromisslösa hårdade hårdhet och den stackars nunnans förtvivalade tragedi – som allt måste bäras och behärskas i ordenslivets absoluta krav på stoisk självbehärskning.

Och så släpper han loss hela sin sprudlande humor i sin enda komiska opera, den tredje delen av "*Il trittico*" i den autentiska komedin om skojaren Gianni Schicchi, som i sin fullkomligt lössläppta humor till och med överträffar Rossinis bästa stunder eller åtminstone

ställer sig jämsides med den störste av alla *opera buffa*-mästare. Det är ju inte bara en karaktär här som är rolig, utan alla är parodier på sig själva och utomordentligt komiska. "Falstaff" har av många kallats Verdis bästa opera, men "Gianni Schicchi" trots sin korthet står utan tvekan på minst samma nivå allt igenom.

Efter denna ytterst kontrastriska trilogi från tre helt olika världar ger sig Puccini i kast med att mäta sig med Verdis "Aida" i den stora mastodontoperan "Turandot" med hela det kejsrerliga Kinas mest omåttliga prakt gestaltad på scen. Den grymma prinsessan hör till operalitteraturens allra kortaste huvudroller, hon är egentligen ointressant, som om Puccini tog sig an henne med motvilja inför hennes omänsklighet, medan i stället den lilla människan, här slavflickan Liù, lyfts fram till en högre mänsklig nivå genom sin självuppoffring än någon prinsessa. Här mer än i någon annan Pucciniopera triumferar det mänskliga över allt det andra, i detta fallet makten och den omänskliga överhetens förtryck. Det är en opera där människomassorna spelar en stor roll som offer för makten och dess godtycke, medan de små ensamma människorna, Kalaf, Liù och hennes far, nästan försvinner i människohavet som överheten inte tvekar inför att godtyckligt slakta och hunsas med hur som helst, medan den lilla människan Liù i offerdöden övervinner hela övermakten och avslöjar den. Detta är också de stora körernas Pucciniopera med hans melodiskt mest imponerande musik, samtidigt som den bjuder på ett anmärkningsvärt antal sorgmarscher, som genom handlingen i själva verket blir operans dominerande element. Redan i första akten träder dessa fram med sina dystra insisteranden i folkets bön om barmhärtighet (*Pietà!*) inför den grymma prinsessans hjärtlösa avrättningar av alla sina friare, medan naturligtvis den slutgiltiga sorgmarschen blir Liùs död med dess långa liktågsvandring, som nästan verkar att aldrig ta slut, som om det gällde Puccinis egen begravning – han dog efter dess avslutning, och operan hade inte kunnat få ett effektfullare slut. En av hans elever fullbordade ändå operan enligt dess kompletta libretto, men när Toscanini dirigerade premiären vägrade han fortsätta efter mästarens död. Genom Liùs död hade han sagt sitt sista ord, den lilla människan hade han låtit segra över världen och grymheten, Puccini hade lyft fram henne och därmed det mänskliga till en nivå som sedan dess aldrig överträffats i operavärlden, och detta förstod Toscanini. Operan var mera fullbordad som ofullbordad än vad den någonsin kunde bli som fullbordad, då dess fullbordan låg i dess mänskligaste människas sublimering.

Dvoraks mest underskattade verk

Det stora körverket "Sankta Ludmila" för även solister och stor orkester är väl närmast ett oratorium huvudsakligen inspirerat av Händel. Det är starkt inspirerat och blev ett beställningsverk från England, som Dvorak besökte på 1880-talet, där han mycket imponerades av den engelska körtraditionen med framför allt Händels, Haydns och Mendelssohns oratorier. Verket är mycket katolskt men ändå mera nationalistiskt-romantiskt än religiöst – här saknas fullkomligt den innerliga religiositeten från hans "Stabat Mater", och "Requiem". I stället är det fest och romantik som råder i praktfull glans alltigenom med smäktande melodik och underbara körer, där det mest dramatiska elementet uppstår vid hedendomens motstånd och protest mot kristendomens tvångsinförande på 870-talet. Den heliga Ludmila är hustru till kung Bonvoj I av Böhmen, som döptes 874 samman med sin hustru. Kristendomen introducerades i Mähren 863 genom bröderna Kyrillos och Methodius från Thessaloniki, som införde det glagolitiska alfabetet, grunden för all slavisk litteratur. Genom kungaparets dop 110 år senare beseglades kristendomens triumf och seger över hela Mähren och Böhmen.

Musiken är dock så mycket mera än bara segerrusig religiös extas. Den hör till Dvoraks mest suggestiva genom sin trolska naturlyrik, bara den första inledningssatsen befäster den halvmagiska stämningen i denna halvhedniska naturvärld fortfarande helt regerad och dominerad av det primitiva, för att sedan övergå till oemotståndliga utbrott av romantik och skönhet och jublande körer. Det måste vara ett nöje att framföra detta verk.

Dock hade det sin problematiska historia. Det första framförandet blev ett fiasko, då det kritiserades för sin utomordentliga längd och för att det var för starkt influerat av Händel, Haydn, Mendelssohn, Beethoven och Wagner, som om detta skulle vara någon nackdel. Dvorak gjorde om verket och strök en hel del, och i dess nuvarande form blev det inte framfört förrän 1901. När det första konsertframförandet ägde rum med tjeckiska filharmonin 1904 var Dvorak för sjuk för att kunna närvara.

Efter andra världskriget har det framförts oftare, och ett historiskt framförande ägde rum under Rafael Kubeliks ledning 1948 i hans hemstad, vilket blev hans sista konsert. Numera framförs det väl årligen i åtminstone Tjeckien, men dess musik förtjänar en mera internationell uppmärksamhet, då den står på minst samma höga nivå som Smetanas "Brudköpet", en strålande motsvarighet som ultranationellt tjeckiskt mästerverk fast inom den komiska operans genre.

För övrigt kan nämnas, att C. Lanciais pianomusik, både den gamla klassiska repertoaren och de egna kompositionerna, nu gradvis blir mer och mer tillgängliga på nätet:

<http://www.fritenkaren.se/klassiskmusik.htm>

<http://www.fritenkaren.se/Neoklassiskmusik.html>

Abasverus minnen, del 103: Howard Stanton Levey

Jag var alltid fascinerad av religiösa charlataner, kanske mycket för att jag alltid hade så mycket med dem att göra. Vi liksom drogs alltid till varandra, jag sökte alltid upp dem när det var möjligt, och de hade en förunderlig förmåga att hitta hem till mig.

Deras gyllene tid var 1700-talet, när frimureriet grasserade som värst och hotade regeringarna under ledstjärnor som den bisarre men flamboyante greve Cagliostro, kanske den störste charlatanen av alla, som stoltserade med att med demonstrativ skrytsamhet ta på sig skulden för alla skandaler och revolutioner i Europa som ägde rum under hans tid, fastän han ingenting hade med någon av dem att göra. Inte ens halsbandsaffären, början till den stackars oskyldiga drottning Marie Antoinettes undergång, hade han så mycket som ett lillfinger med i, fastän han länge var huvudmisstänkt, medan han var en av de första som öppet fördömde Marie Antoinette för vad hon var fullkomligt oskyldig till.

En annan sådan bisarr gyllene tid för extravaganta äventyrare av den mer tveksamma sorten på gränsen till vansinne var 1960-talet, när det olycksaliga Vietnamkriget ledde till en ständigt växande flod av hemvändande vrak till amerikanska soldater som alla var narkomaner och tog med sig "den nya kulturen" hem till Amerika. De var alla oskyldiga, det enda de var skyldiga till var att ha fått sina liv förstörda av detta fullkomligt onödiga och ganska paranoida krig, som Kennedy tyvärr startade men dock ville avveckla innan det var för sent, vilket han som bekant hindrades i genom att han blev mördad av CIA och generalerna, som var av motsatt mening. Johnson var inte lika förutseende och lät kriget skena fullkomligt åt helvete, medan protesterörelsen i USA och över hela världen skenade lika våldsamt iväg och ledde till uppkomsten av ett otal bisarra och galna men ofta pittoreska ungdomsrörelser, främst hippievågen, som faktiskt ville koncentrera sig på skönhet, naturligt liv och kärlek och ingenting annat, men i princip alla dessa halvrevolutionära rörelser hade drogberoende i lasten. Därför spårade de i princip tyvärr alla ur.

Den kanske mest bisarra av dem alla uppkom senare på 70-talet, när Vietnamkriget redan var på väg att äntligen avvecklas, vilket Nixon tog åt sig äran för efter att ha varit en av dess mest entusiastiska förespråkare redan före Kennedy. Det var under Nixons regering som den rörelse jag nu skall försöka beskriva tog verklig fart och nästan blev etablerad, vilket den misslyckades med inte genom droger utan genom sin egen extremt anarkistiska natur.

Mannen som grundade den var i sig en av de mest extrema original i den vägen jag någonsin träffat. Hans pappa var ungersk jude och alkoholdistributör, medan hans mor var av rysk och ukrainsk familj. Till hans färgrika påbrå hörde också franskt, georgiskt, tyskt och

rumänskt zigenarblod. Själv ägnade han sig helst åt cirkus och karnevalsliv tills han började intressera sig för det ockulta. Han arbetade länge som fotograf hos polisen i San Francisco och började mer och mer ägna sig åt psykisk forskning och var även verksam som musiker med orgel som huvudinstrument, framför allt vid festliga sammanhang. Hans medfödda mytomani har dock alltid lyckats leda hans biografer vilse i deras försök att utreda vad han egentligen sysslade med under sina frenetiskt verksamma och stormiga lycksökarår fram tills han var 20 år och gifte sig. De förblev gifta i tio år och fick en dotter, och efter skilsmässan gifte han om sig och fick en annan dotter. Med åren hade han mer och mer koncentrerat sig på parapsykologi för att till slut falla för Aleister Crowleys mystifikation och Thelema-organisation, som var ett slags mystisk orden som mycket byggde på frimureri men var helt nyskapande i betänklig riktning. Aleister Crowley kallade ju sig själv "den ondaste människa som någonsin levat" och blev utvisad från Sicilien med sina anhängare för påstådda obscena och rituella orgier. Allt mer framstod Howard Stanton Levey, eller Anton LaVey som han kallade sig, som en övertygande efterträdare till Aleister Crowley.

Valborgsmässoafton 1966 slog han till och proklamerade grundandet av "Satans kyrka" och rakade sitt huvud för att sedan alltid uppträda flintskallig, som en bödel. Han var bara 36 år gammal, men denna absurda rörelse tilltalade den allmänna upproriskheten i Amerika under Vietnamkriget, så att han fick många anhängare och kunde snart öppna underavdelningar, "grottor" till sin rörelse i stort sett hela Amerika. Jag tror att det var 1972 som jag sökte upp honom första gången, när han stod på höjden av sitt sataniska inflytande och hade publicerat sina grundläggande böcker i ämnet, främst "Den sataniska Bibeln" som är som en sorts Mad-upplaga av Bibeln. Detta var ju även under tidskriften Mads storhetstid.

Min största nyfikenhet i att söka upp honom gällde frågan om han verkligen tog sig själv på allvar eller bluffade. Vilken fullvuxen och förnuftig människa kunde ta ett begrepp som Satan på allvar? För mig var det en sagofigur framsprungen ur ren folkdiktning, som bara vidskepelse och fanatism kunde behandla med respekt, typ galna exorcister och otidsenliga inkvisitorer. Men denne man och hans rörelse tycktes vilja göra Satan till sin gud.

När jag träffade honom stod det dock genast klart för mig, att denne man var inte att leka med. Han var kroniskt sammanbitet och nästan hotfullt allvarlig, och det låg en viss aura av grymhet över hans drag. Yul Brunner och Telly Savalas, som också rakat sig nakna på hjässan utan att lida av håravfall, hade genom denna sin artificiella flintskallighet skaffat sig ett drag av grymhet och barbari över sig, men Anton LaVey hade lyckats göra sig verkligt diaboliskt övertygande. Vem var det han påminde mig om? Det var inte utseendet så mycket som själva auran och utstrålningen, och det tog en god stund innan jag kände igen detta tillstånd av kroniskt hat och förakt för mänskligheten – det var exakt samma slags personlighet som Karl Marx.

"Vet ni vem ni påminner om?" inledde jag vår konversation rent ut. Nej, det kunde han inte veta. "Karl Marx," sade jag. Han blev inte alls förvånad. "Det är inte så konstigt," sade han. "Han var ju också satanist."

Därmed var vi i gång, och jag ställde honom ganska provocativa frågor, som alla gick ut på att ifrågasätta hans trovärdighet och vad han egentligen var ute efter. Han var inte ute efter pengar, men han var ganska maktthungrig. Hans största passion framstod ganska tydligt för mig att var girighet efter att vinna makt över andra människor, "att samla själar". Men ju mera och hårdare jag klämde honom, desto mera överraskade han mig med att vara imponerande vettig och klar.

"Vi är inte en religion," sade han. "Vi är en antireligion och den första i sitt slag. Vi fördömer alla religioner som mer eller mindre bedrägerier allesammans som lever på folks skugggrädsla och parasiterar på deras dumhet och fallenhet för vidskepelse för att kunna vinna makt över dem och hålla dem nere. Vi betraktar uppfinningen av Gud som människans största hybris och självförhävelse, som hon lanserade bara för att kunna kontrollera folk och stater politiskt. När Konstantin den store gjorde kristendomen till statsreligion var det bara för att kunna kontrollera det romerska världariket genom folks svaghet för religiös övertro. Det finns ingen gud och har aldrig funnits någon gud."

”Men i stället lanserar ni Satan. Är det då ett bättre alternativ?”

”Det är bara ett motstånd. Det är den eviga revoltismen. För oss är Satan bara en symbol för det eviga berättigade upproret, som i John Milton’s ”*Paradise Lost*”, som i Goethes Faust och kanske framför allt som i Bibelns egen bok om Job. Det finns ingen gudomlig rättvisa, det finns bara gudomlig orättvisa, och om människan ger efter för den är hon förlorad och duger hon ingenting till. Därför är det totala upproret alltid berättigat, och Satan är symbolen för det, ängeln som störtades ner från himmelen utan rätt bara för att han ifrågasatte Guds maktmonopol och som straffades med ett evighetsstraff i helvetet bara för att han ställt en fråga. Med vilken rätt drevs Adam och Eva ut ur paradiset? För att Eva ätit ett äpple? Nej, bara för att de varit oskyldigt olydiga mot Gud. Det finns inget mer berättigat uppror än civil olydnad, och Adam och Eva var de första, och deras omänskliga straff berättigar till ständig olydnad och revolt mot allt vad överhet heter, som försöker befalla över någon.”

”Men likväl har ni en egen kyrka med egna gudstjänster och ritualer, precis som den kristna kyrka ni föraktar. Det enda ni saknar som kristendomen har är en påve.”

”Våra svarta mässor är det största hånet mot kristendomen. Vi samlas till dem för att håna överheten och alla vidskepliga begrepp som Gud och Guds Son, och detta ger oss en viss gemenskap. Den satanistiska gemenskapen är det enda vi har gemensamt med kristendomen, men vår gemenskap är fastare. Vi har inga sekter och frikyrkor och utbrytarrörelser, medan kristendomen oavbrutet spjälkt upp sig själv i ständigt mer schismatiska rörelser, från de första fördömandena och avrättningarna av påstådda kättare till islam, ursprungligen en kristen frikyrka, och den rasistiska Ku Klux Klan, som skryter med att vara kristen. Satanismens ambition är att utgöra en motvikt och ett alternativ till alla religiösa vidskepelser. Vår främsta kultsymbol är halvgeten Baphomet med kvinnobröst och bockhuvud, som redan under tidig medeltid togs upp som antikultgestalt mot alla helgonbilder och Mariakulter med den ständiga korsfästelseorgien som huvudkultmotiv. Är det blodiga Golgata mindre pornografiskt än tempelriddarnas, katharernas och frimurarnas get? Är det inte snarare en ganska relevant pendang till den obscena korsfästelsen med dess splatterfrosseri, och som åskådliggör och ironiserar över det absurda i kulten?”

”Så vad eftersträvar ni? Världsherravälde? Att ersätta kristendomen med satanismen?”

Nu log han lite grann. ”Även om vi hade den ambitionen skulle vi aldrig lyckas med den. Vi är för anarkistiska, och det är vår räddning och vår undergång. Vi kommer aldrig att kunna forma ens en riktig kyrka. Vi kommer aldrig att kunna organisera oss. Se oss som en filosofi, inte ens som en ideologi. Vår huvudambition är kunskap och sanning, ingenting annat. Vi skiter i kristendomen och judendomen och islam och föraktar dem som befängda världsbedrägerier som konstruerats bara för politisk manipulation av massorna. Bibeln är intressant litteratur som man alltid kommer att ha nytta av att läsa, men inte mer. Koranen är inte ens det utan bara en sämre och kortare upplaga, som är mycket argare dessutom. Genom kyrkan har mänskligheten tillförts oöverskådliga kulturskatter i form av arkitektur, litteratur och musik framför allt, och det skall vi värna om, – sådant lämnar vi i fred och uppskattar. Det är vidskepelsen och massmanipulationen vi vill åt, som vi ser som vår tids största sjukdom. Man kan börja med att bekämpa den i religionen, vars vidskepelses etablering är dess upprinnelse, för att kanske med tiden också nå fram till massmanipulerandets lögner genom politikernas systematiska och strategiska lögner och massmediala hjärntvätt. Källan till alla lögner är Gud. Om vi kan befria det begreppet från alla lögner så har vi äntligen gjort det första mänskliga framsteget i historien.”

Ju mer jag pratade med honom, desto vettigare blev hans resonemang, tills jag till slut förskräcktes av att jag faktiskt höll på att bli övertygad av honom. Därför satte jag punkt och skylld på att jag måste börja sköta mina affärer och bad honom att vi skulle fortsätta en annan gång. Då log han, och jag tror att han genomskådade mig.

”Du är alltid välkommen tillbaka. Vi satanister stänger aldrig någon dörr för någon.”

Och han log sitt mest infernaliska leende, som om han var säker på att jag skulle komma tillbaka.

Den moderna satanismen

När i våras den katolska kyrkan avslöjades i ärkekatolska länder som Polen och Irland som en säker fristad och grogrund för pedofili, har den katolska kyrkan kanske inte upplevt en värre kris sedan reformationen. När dessa skandaler sedan dessutom ständigt fördjupats genom värre upptäckter när utredningar blivit oundvikliga, så har kyrkan mer och mer förlorat av sin trovärdighet. Redan under 60-talet genomgick kyrkan svårartade för att inte säga traumatiska kriser, när det Andra Vatikankonciliet medförde, att latinet skrotades i kyrkan i stort sett över hela världen, efter att det i knappt två millennier varit kyrkans enda förenande språk och huvudsakliga modersmål, varpå många katoliker övergav kyrkan då de inte längre kunde känna sig hemma eller ens säkra i den längre. Gudstjänsten banaliserades genom att magin och mysteriet försvann, som mycket berodde på att prästen innan konciliet alltid var vänd mot Gud och inte mot allmänheten. Många menade, att när prästen vändes mot allmänheten försvann Gud, som glömdes bort i förtarvligandet av gudstjänsten.

Knappt hade dessa traumatiska identitets- och kulturkriser äntligen nästan kunnat betraktas som överståndna under påven Johannes Paulus II:s karismatiska och långa pontifikat, när under hans efterföljare, en tysk påve, avgrunder av pedofili avslöjas, som visar sig ha varit djupast befästa i de mest katolska ländernas frommaste ärkebiskopsdömen, typ Irland och Polen.

I släptåg till dessa oformliga moraliska kriser uppenbarar sig så den största fasan av alla, en entusiastisk satanism, som plötsligt blossar upp i alla ledande intellektuella kretsar inom kyrkan och i dess närhet, främst i Amerika, Italien, Spanien, Frankrike och England. Det katolska livet har alltid varit en integrerad självklar del av det italienska samhällslivet, och plötsligt börjar katolska präster offentligt uttrycka sin oro över efterfrågan av oblater till svarta mässor och av svarta vaxljus, medan i Amerika Sarah Palin blir skräckslaget hysterisk och pekar på alla människor som klär sig i svart med anklagelser om att de alla måste vara livsfarliga satanister.

I Amerika har satanismen varit etablerad sedan Anton LaVeys dagar från 60- och 70-talet, och fastän hans rörelse fullkomligt spårade ur, så att hela hans kyrka upplöstes genom inre oordning och systematiskt kaos, har den ändå etablerat sig på nytt genom hans efterföljare och en kraftig flod av litteratur, som bland annat lett till etablerandet av en central satanistisk organisation och kyrka, som kallar sig "Sets Tempel" och huvudsakligen ägnar sig åt filosofi och vetenskap med förkärlek för oändliga diskussioner. Dess egentliga grundare var en viss Michael Aquino (notera efternamnet, ej ett taget namn, som ju också tillhörde den katolska högskolastiskens främsta lärare Thomas av Aquino).

Det är oundvikligt att se satanismens uppsving och expansion, med ständigt nya kyrkor ynglande av sig främst på Internet, i samband med den katolska kyrkan pedofilikris, som ju inte heller den protestantiska kyrkan varit förskonad ifrån. Endast den ortodoxa kyrkan har inte haft sådana kriser, då där präster alltid haft rätt till äktenskap.

Ingen vet vart detta kan komma att leda. Det står klart att satanismens främsta ledare idag är upplysta och ofta djupt bildade människor, ofta med förankring i frimureriet, rosicrucianismen och andra uråldriga läror äldre än kyrkan, och att dess främsta ambitioner är intellektuella. En avart är den förfärliga rockmusik som kallas "Black Metal", där dess ledare Varg Vikernes från Norge i tiderna ägnade sig åt systematisk mordbränning av kristna kyrkor, han lyckades bränna ner fyra innan han sattes bakom lås och bom på 22 år, som förkortades till 16, vilket innebär att han idag är en fri man igen. "Black Metal" kan knappast kallas musik, det är bara så mycket oväsen som möjligt med så högt skrällande elgitarrer som möjligt, ungefär det mest omusikaliska ljud som besudlar världen idag genom audiell miljöförstöring, där även sången är så vanställd som möjligt – i stället för att sjunga försöker man misshandla rösten så grovt som möjligt, för att det skall låta så illa som möjligt. Detta är naturligtvis förkastligt om inte rent ut sjukt, men fler och fler satanister tar avstånd från denna antimusik, som skryter om sin satanism och omöjliggör all rumsrenhet för den.

Musikinsändare

”Det är alltid med glädje jag kommer till era kvällar på onsdagar och fredagar, och den musik som presenteras är i allmänhet den bästa tänkbara, men måste högtalarna vara så hårt på? Senast hamnade jag ganska långt fram och kanske i närheten av någon högtalare, som tyvärr gav mig öronsprång direkt, så att jag måste flytta mig så långt därifrån som möjligt och längst bak i kyrkan, men även där var högtalarnas volym så plågsam, att ens enda önskan blev att kunna lämna kyrkan så fort som möjligt.

Detta besvär med högtalare överallt på så hög volym att man inte kan prata utan att nödgas skrika är ju ett vanligt sjukdomssymptom på vår tid i stort sett på alla restauranger och varuhus, – men i en kyrka? Egentligen är alla högtalare helt onödiga när det gäller levande musik, då denna alltid är bäst naturell, men så fort en högtalare drar på det minsta med för hög volym är även den bästa musik fördärvad. Så fort någon upplever musik som en plåga i stället för tvärtom är musiken förfelad, om plågan beror av högtalarna.

Detta var nu bara ett vänligt påtalande av ett problem. Jag hoppas kunna återkomma till era musikaftnar på onsdagar och fredagar utan att behöva ta betäckning för högtalarna och omedelbart behöva längta bort därifrån.

Ur Göteborgs 34-e filmfestival

”*The King’s Speech*” var berömd redan innan den hade premiär, och bara dess bakgrund är tillräckligt för att intresset för den skulle bli världsomfattande genast. Det handlar om kung Georg VI av England och hans enorma talsvårigheter – han led av svår stamning, som han aldrig helt kunde övervinna. Han skulle aldrig ha blivit kung, det var alla överens om, och det var det sista han ville bli, och så tvingas han bli det lagom till andra världskriget med stammingsbesvär och allt.

En australiensisk talpedagog gestaltad av Geoffrey Rush blir hans räddning, och filmen handlar mest om det fantastiska samspelet mellan dessa båda mycket olika herrar – en kung ut i fingerspetsarna och en hänsynslös talpedagog van att rådbråka stammare som patienter. Drottning Elizabeth gestaltas ypperligt av Helena Bonham-Carter, men den största behållningen är att varje ord är sant. Det är ett gripande drama om ett fruktansvärt pinsamt handikapp som drabbar en man som tvingas till sitt lands mest offentliga ställning och hur han klarar av det. Man får nästan smärtsamma inblickar i kungafamiliens inre liv med rivalitet och privata problem inte minst i den stackars överlägsne kung Edward VIII:s omöjliga ansvarslöshet. Även Churchill förekommer i en viktig biroll liksom de flesta avgörande ministrar på den tiden, men samtidigt är det en utomordentligt rolig film. Colin Firth är gravallvarlig genom hela filmen, som han alltid är, men genomför sin roll med utomordentlig glans och konsekvens och lyckas till och med vara sensationellt rolig i all sin solennitet.

”*Carlos*” är en noggrann filmatisering av denne terrorists hela verksamma liv och är närmast dokumentär till karaktären. Den är mycket lång, och filmens behållning ligger väl närmast i den inblick man får i en terrorists utomordentligt tråkiga och trista liv. Hans enda stora insats, då han kidnappade alla oljefeferna från hela världen i Wien, klantade han själv till med att råka skjuta ihjäl oljemministern från Libyen, när Khadaffi lovat backa upp honom och erbjuda honom landning med ministrarna på väg till Bagdad, där Saddam Hussein väntade honom med öppna armar. Klumpigheten i att skjuta ihjäl libyern ledde till att Khadaffi stängde sitt flygfält för Carlos, och han kunde därmed aldrig ta sig till Bagdad. Han fick nöja sig med 20 miljoner dollar i lösensumma för de ministrar han inte råkat avliva och leva som flykting i avkroksländer som Jemen, Syrien och Sudan för resten av sitt liv, tills han till slut kidnappades

av Frankrikes *sureté*, fördes hem till Frankrike och ställdes inför rätta för morderna på ett antal franska poliser långt tidigare, varför han nu avtjänar livstids fängelse.

Inblicken man får i dessa strandsatta terroristers liv är utomordentligt trist. Större delen av sina liv fick de tillbringa med att bara vänta på att få komma vidare eller äntligen få ett nytt uppdrag, medan de hela tiden måste leva i skräck för att bli överraskade och kidnappade eller mördade. Deras privatliv är ett helvete i ruiner från början till slut, och det hjälper inte att de byter hustrur. De försöker roa sig men lyckas aldrig ha roligt. Kort sagt, ett liv som terrorist måste vara det mest mördande tänkbara tråkiga liv som finns, tills man äntligen åker fast och åtminstone får betala.

Festivalens stora överraskning var Göran Genteles utomordentliga filmatisering av gamla hederliga ”Värmlänningarna”, Sveriges första musikal, med en ung Per Myrberg som Erik och Busk-Margit Jonsson som en magiskt skön Anna. Filmen är ett formligt fyrverkeri av färgprakt och gott humör, den sprudlar från början till slut, detta måste vara en av Genteles sista filmer och kanske hans bästa, och man kan bara sitta tillbaka och njuta av denna överväldigande skönhet och spelglädje hela vägen. Även musiken är ypperlig, den är smakfullt utvald och återgiven i bästa kvalitet, medan även birollerna, främst Björn Gustavsson, gör strålande insatser.

En annan restaurerad film, som tiden tyvärr gått hårt åt, var Mauritz Stillers ”Gunnar Hedes saga” efter Selma Lagerlöfs ”En herrgårdssägen”, där Stiller diktat om en hel del, liksom han även gjorde med Gösta Berling. Tyvärr saknas hela kyrkogårdsdramat, medan han ersatt getabockskatastrofen med renar – filmens mest imponerande sekvenser är filmade i Jämtland med levande renfloccar och snöstormar i så realistiska scenerier, att man sitter förstummad och bara häpnar. Med renar blir Gunnar Hedes trauma mycket större och värre än med getabockarna hos Selma Lagerlöf, medan samtidigt Stiller förstått att få in den lagerlöfska magin och poesin i filmen – de första scenerna i Uppsala är de mest lyckade och magiskt oförglömliga i sin skönhet och idyll, och även Fru Sorg har medtagits i en viktig sekvens – kort sagt, ännu en hållbar svensk klassiker. Det fattas fortfarande ungefär 10-20 minuter av filmen, vilket märks, men förhoppningsvis kan även dessa sekvenser med tiden grävas fram någonstans och återinföras i denna unikt poetiska svenska film.

En annan imponerande film var den tyska ”Sophia Scholl” byggd på en autentisk episod under andra världskriget, när efter nederlaget vid Stalingrad en grupp aktivister i Vita Rosen vid universitetet i München grep initiativet och började sprida pamfletter mot regimen. Sophia Scholl, hennes bror och fästman åkte fast och utsattes för rigorösa förhör, och hela filmen är mest en återgivning av dessa gastkramande förhör. I början ljuger Sophia och står konsekvent för sina lögnen för att skydda sina medarbetare, medan Gestapopolisen hela tiden hänsynslöst bearbetar henne med iskall hårdhet, men hon står rycken med beundransvärd jämvikt, tills hon överbevisas om en lögn. Då byter hon resolut taktik och tar själv på sig skulden för allt, för att skydda sin bror och fästman. Det hjälper tyvärr inte – alla tre blir avrättade. Men det är en viktig och djupt engagerande film av nästan dokumentär prägel genomförd med glänsande imponerande skådespelarkonst – man kommer så in i dessa liv att det känns, när de tre ungdomarna till slut förs till giljotinen, som att man själv blir avrättad.

En skakande krigsfilm var ”Below” om en amerikansk ubåt i andra världskriget, som kommer åt ett tyskt fartyg och sänker det – med komplikationer. Kaptenen vill rädda en del överlevande, och genom mystiska omständigheter omkommer han. Sedan börjar det spöka ombord på ubåten.

Olivia Williams spelar den enda kvinnan ombord, som småningom kommer hemligheten på spåren – amerikanerna har sänkt fel fartyg, i stället för ett tyskt krigsskepp har de sänkt ett brittiskt sjukhuskepp, det var detta kaptenen kom på och därför ville göra vad han kunde för att rädda överlevande, medan hans underbefäl såg skandalen i det hela och trodde de kunde

rädda kaptensens och sin egen ära med att sänka kaptenen och låtsas om att det verkligen varit ett tyskt krigsfartyg och ingenting annat. Men ödet tvingar dem tillbaka till brottsplatsen med oöverskådliga komplikationer och konsekvenser på vägen... en god rysare och helt övertygande både som mänskligt drama och intressant tankeställare.

En annan intressant och halvautentisk krigsfilm var den norska "Max Manus" om den norska frihetskämpen och motståndsmannen som alltid kom undan och klarade sig. De flesta av hans vänner gick åt, så att han nästan ensam överlevde i hela sin motståndsgrupp, vilket naturligtvis tog på hans nerver – han led vid det äntliga krigsslutet av svåra alkoholproblem. Dock slutar filmen vackert i hans triumf, när han tillsammans med sin kung Håkon VII får färdas genom Oslos gator mellan hurrande folkmassor – bättre kunde det inte bli. Filmen är väl gjord med gott berättartempo, och alla skådespelarinsatserna är ypperliga. Det förekommer även åtskilliga scener i Stockholm och Skottland, och man får intressanta inblickar i hur mycket Sverige betydde för norrmännen under kriget.

Lika halvdokumentär om dock fullständigt konstruerad var rekonstruktionen av en stipulerad jordbävning i Wellington, Nya Zeeland – hur en jordbävning skulle gestalta sig där, vad konsekvenserna skulle bli, hur man skulle överleva, och så vidare. Man får följa en familj och några andra människors öden jämte några räddningsinsatspatrullers arbete med mycket intressant inblick i vad en jordbävning egentligen är. Den hette "Aftershock" och är som informativ jordbävningsfilm fullständigt övertygande.

"Charlotte Gray" är en annan krigsfilm med Kate Blanchett som frivillig kvinnlig spion i Frankrike för att söka reda på sin förlorade fästman. Hon vet naturligtvis inte vad hon ger sig in på, och vad hon råkar ut för är ganska genomgående precis motsatsen till vad hon väntat sig. Det är inte en av Cate Blanchetts bästa filmer, men den är definitivt sevärd, som alla hennes filmer.

En annan sann historia är "Bernard and Doris" om Amerikas rikaste kvinna, ensam arvtagerska till en multimiljardär, och hennes förhållande till sin egendomliga betjänt gestaltad av Ralph Fiennes. Doris spelas av Susan Sarandon, och båda är oförglömliga i sina roller i ett drama, där egentligen ingenting händer men som ändå blir oavslutligt mer spännande hela tiden, då det är omöjligt att förutse hur det kommer att avslöpa. Största behållningen är ändå att det är en fullkomligt sann historia.

I "Death Sentence" med Kevin Bacon, som alltid är bra och sevärd, spelar han en lycklig familjefar som får sin äldste son skjuten av ett ligistgång. Lagen kan inte hjälpa honom då vittnen saknas, så han har inget annat val än att ta lagen i egna händer. Han är det mest avlägsna från våldsbenägenhet som man kan tänka sig, men ändå tvingas han gradvis mer och mer ner till rötäggens förfärligt låga nivå av råaste primitivitet och våld, men det är hans enda möjlighet till rättvisa. Filmen är förfärlig i sin förtvivlade kamp med den råa ondskan, som hela tiden blir värre, och priset han får betala är oerhört.

Mera raffinerad var "The Oxford Murders" med John Hurt och Elijah Wood, mera känd som 'Frodo', där Elijah kommer som ung amerikansk student till Oxford lagom till att hans professors syster blir mördad. Hennes dotter är misstänkt, medan Elijah samtidigt får en älskarinna, som också visar sig vara professors älskarinna, och det hela utvecklar sig till en mycket komplicerad pusseldeckare med många överraskande turer. John Hurt glänsar hela vägen, och historien är minst sagt hjärnstimulerande, i synnerhet när man äntligen efter många om och men kommer fram till den överraskande enkla lösningen.

"3.10 to Yuma" är en modern västernklassiker med Russell Crowe (som bandit) och Christian Bale i huvudrollerna och mycket kvalificerad och underhållande som sådan. "Eragon"

är en sagofilm om en drake, vars röst gestaltas av Rachel Weisz, och det är hon som med draken gör hela filmen – en förtrollande saga snäppet vassare än alla Narnia-historierna, som ter sig naiva i jämförelse. ”Dragonfly” slutligen är en av Kevin Costners bästa filmer, ett thrillerartat ockult drama, som vi inte såg för länge sedan. Det var med blandade känslor man tog sig före att se den på nytt, då den ändå låg så färskt i minnet ännu, men den andra visningen blev ingen besvikelse. Tvärtom. Upplevelsen var nästan ännu mer överväldigande än första gången, med en fullständigt halsbrytande uppsplitande final i Venezuelas djungler bland helt övertygande bedårande indianer efter en lång traumatisk inledning av tunga tragedier, spökerier och de djupaste sorgearbeten med en cancerklinik för barn inblandad.

Costner är läkare lyckligt gift med en annan läkare, men hustrun försvinner i en katastrof i Venezuela, och liket hittas aldrig, även om ingen kan ha överlevt. Någoting blir hängande i luften, och det är filmens ämne – med en av kanske filmhistoriens mest gripande finallösningar.

Polisärendet (forts. från nr 191, ”Litet samhällsdebatt”)

”Man måste fråga sig varför polisen över huvud taget ägnar sig åt så kallad ”brottsbekämpning” av detta slag. Det är ju bara helt oskyldiga utan någon tillstymmelse till brottsligt uppsåt som drabbas och straffas. Enligt viss information som jag fått är detta ett sätt för polisen att bättra på sin brottsbekämpningsstatistik, då fällda cyklister som tvingats till böter faller under kategorin så kallade ”lösta brott”. Enligt andra källor undfar polisen en hel del av de böter som cyklisterna tvingas erlägga, vilket kunde betraktas som ytterligare ett motiv för polisen att ägna sig åt denna så kallade ”brottsbekämpning”.

Vid förra processen hävdade polisen, att han gjorde det för att hindra olyckor. Vid detta nya tillfälle skedde gripandet halv 10 på förmiddagen då trafiken vid Järntorget är som glesast och risken för olyckor som minst.

Det hör till saken, att när cyklister står och väntar vid det aktuella trafikljuset ser de inte cykeltrafikljuset, då det är på sidan av cykelbanan och högt upp, medan de desto bättre ser gångtrafikljuset, som är på andra sidan gatan mitt emot. Naturligtvis följer de därför gångljuset, som syns, och inte cykeltrafikljuset, som inte syns. De ser även trafikljuset för bilisterna, och ingen cyklist är så dum att han cyklar ut innan detta slagit om till rött. Jag har cyklat denna väg till mitt forskarrum i tio år och aldrig sett en trafikolycka där.

Vidare kan polisen där han stod omöjligt ha sett det gröna gångljuset, som cyklisterna följde. Från den sidan syns bara cykeltrafikljuset. Hade de sett gångljuset och förstått hur det fungerade hade sannolikt operationen aldrig ägt rum. För inte kan väl polisen ha placerat sig vid ett sådant ställe avsiktligt för att kunna sätta fast så många cyklister som möjligt?

Detta är tredje gången på 10 år som jag blir gripen av denna polis. Varje gång har det varit under hösten, så att böterna (1500kr) nått mig lagom till jul. Varje gång har han plockat ut mig bland upp till 20 andra cyklister som gjort som jag. Då måste jag fråga honom: Varför har han varje gång slagit ner på mig, medan han låtit majoriteten löpa? Är det för att jag ser beskedlig ut och för att han därför skulle riskera att möta mindre komplikationer? Detta är tredje julen på tio år som han har förstört för mig, och det kan jag aldrig förlåta honom, då det varje gång varit fullständigt onödigt och bara ställt till med bekymmer för mindre än en struntsak. Första gången lät jag vara hänt, andra gången drog jag honom inför rätta, men tredje gången är definitivt en gång för mycket och den mest grundlösa av alla. En polis anmäler en cyklist för att han cyklat mot grön gubbe för gångtrafikanter när det fanns ett cykeltrafikljus som växlade till grönt tre sekunder senare som inte syntes för cyklisterna. Vem som helst kan konstatera, att detta trafikljus vid Järntorget/Järnvägsgatan fungerar just så att det växlar till grönt för cyklisterna tre sekunder efter att det blivit grönt för gångarna, och att väntande cyklister ser gångljuset men inte cykeltrafikljuset, då detta är på sidan om. Jag vet inte ens om jag verkligen cyklade mot rött cykelljus, det kan mycket väl ha varit grönt utan att jag såg det, då jag bara såg och tittade på gångljuset, som alla gör där. Jag förklarade detta upprepade gånger för honom, medan han anmälde mig ändå.

Vid förra processen blev jag dömd på denna polis enda vittnesmål fastän jag var oskyldig till brott emot lagen och rekommenderades av domaren till att överklaga, fast han mycket väl måste ha vetat, att högre instanser inte tar upp sådana fall, som på fackspråk rubriceras som så kallade "skitfall". Skitfallsoffer för justitiemord på tingsrättsnivå har ingen chans till rättelse, varför det faller på tingsrättens ansvar när rättshaverier av detta slag skapas.

Jag kan inte se att någons rättskänsla kan vara behjälpt av att rättsväsendet belastas av en process som denna. Om den ändå genomförs kommer jag att läsa upp i rätten detta och mitt tidigare bestridande av åtalet.

Till sist måste jag ställa denna polis några frågor. Har han inte svurit och skrivit under poliseden? Vad säger den i punkt 1? "Jag lovar att efter bästa kunskap och förmåga alltid och under alla omständigheter uppföra mig så att det är förenligt med polisens anseende." Och i punkt 5? "Jag är öppen och främjar försonlighet." Jag hävdar, att den 18 november ställde sig denna polis på Järntorget endast i avsikt att djävlas med fattiga utsatta cyklister, vilket knappast är förenligt med polisens etiska ed.

Jag väntar mig ett svar på denna inlaga innan jag besvarar kallelsen till rättsförhandling."

Tills vidare har rättsväsendet inte gjort något för att avstyra denna process, varför cyklisten förblir åtalad tills vidare.

(Göteborgs Tingsrätt, Mål nr B 19507-10 Avdelning 3, AM – 195730 – 10 – 1)

Är det detta som går under namnet svensk kulturpolitik i brist på annan sådan?

Kalender, februari 2011

- 2 Solomon R. Guggenheim 150 år, berömd förolyckad miljardär på 'Titanic'.
Jussi Björling 100 år.
Jascha Heifetz 110 år.
- 7 Wilhelm Stenhammar 140 år.
- 8 *100 år sedan Gustaf Frödings bortgång.*
James Dean skulle ha fyllt 80.
- 9 20 år sedan Litauen röstade för självständighet.
- 10 Michael Apted 70 år ('*Gorillas of the Mist*' och '*Enigma*' bl.a.)
- 11 50 år sedan mordet på president Patrice Lumumba av Kongo.
- 13 150 år sedan Abraham Lincoln blev president.
- 15 Domingo Sarmiento 200 år, en av Argentinas bästa presidenter.
Claire Bloom 80 år (Chaplins 'Rampljus')
40 år sedan England övergick till decimalsystemet – efter 1200 år av shillings och pence.
- 19 Merle Oberon 100 år ('*Wuthering Heights*')
150 år sedan tsar Alexander II avskaffade livegenskapen i Ryssland.
- 27 *Rudolph Steiner 150 år.*

Återresan, del 8: Sista dagarna i Athen

Vi hade med Ilona bestämt att träffas ungefär halv 11, och jag meddelade henne per mail när jag startade klockan 10. Jag föredrog att gå och hade på kartan sett att det var tämligen nära och ganska raka spår. Från Omonia hade det bara varit fyra T-banehallplatser, då Syntagma låg på halva vägen. För säkerhets skull skaffade jag mig en karta från min tyska värdinna, så att jag var försäkrad mot att gå fel.

Efter en kvart märkte jag att jag glömt ta med mig kameran, så jag gick tillbaka efter den.

Efter Syntagma märkte jag till min förskräckelse att kartan tog slut, just när jag började bli osäker om vägen. Jag fick fortsätta gissningsvis och fråga mig fram.

Till slut nådde jag äntligen en ny tunnelbanestation, som jag tyckte borde vara den rätta vid hennes gata. Ack vad jag bedrog mig! Jag var slut i benen, och det visade sig att jag gått alldeles för långt och hamnat två tunnelbanestationer bortom hennes. Det var ingen annan råd än att i alla fall ta tunnelbanan tillbaka.

När jag kom fram till henne hade hon bitit på naglarna i en timme, då jag var 90 minuter försenad. Men sedan hade vi en mycket angenäm dag tillsammans. Det var nästan redan för varmt, 24 grader, våren hade exploderat, och Athen kokade av dynamisk värberusning – alla var ute, och det var knappt man kom fram på Monastirakis.

Hon visade mig sina tavlor och var full av historier från sitt rika och dramatiska liv. Hon var liten till växten och hade därför alltid särbehandlats med nedlåtenhet. Till hennes dråpligaste historier hörde denna:

På den tiden då hon hade villa på Älgö och var tämligen i smöret hos högsta societeten hamnade hon en gång i ett sällskap av unga nyrika män på en lyxkrog. De var hur stöddiga som helst, och av någon anledning blev det diskussion om vem som kunde supa vem under bordet. ”Och du, din lilla polska, skulle först av alla hamna under bordet,” sade någon. Det skulle han inte ha sagt, och tydligen var han sorgligt okunnig om polackers natur. Hon föreslog genast ett vad om att hon kunde supa dem alla under bordet. Hon hade det gott ställt, så hon föreslog en insats på 100,000 kronor. De tio unga männen lade skrattande fram 10,000 kalla var, och sessionen började.

Första omgången var fyra whisky efter varandra. Sedan följde fyra cognac, fyra glas vin, fyra nubbar till sillen, fyra Grand Marnier, och så vidare. Redan halvvägs började den manliga patrullen stupa. Allt fler fick kräksjuka av den drastiska och ohälsosamma blandningen av allt möjligt, och snart låg de där, den ena efter den andra, somliga utsträckta stönande på bänkar, andra under borden, hon fick lägga dem till rätta så att de inte skulle vakna snedvridna, och till slut var det bara hon kvar, så hon tog alla pengarna och gick.

När de i fortsättningen råkade ut för att möta henne på gatan gick de till den motsatta trottoaren för att slippa se henne i ögonen.

Det var bara en av hennes historier med mångårig erfarenhet som läkare och psykiater i Stockholm, som vägrade skriva ut psykofarmaka och botade de flesta.

Hon hade fotografiskt minne och kunde därför lära sig vad som helst utantill och blev färdig läkare rekordsnabbt. Jag utsattes för hennes kulsprutande intellektuella effektivitet under några timmar och var sedan helt slut och avstod från att träffa henne på nytt följande dag, då det gällde att samla sig för Italien. Dock skulle hon bli en underbar vän att ha.

På kvällen invaderades mitt vandrarhem av en skolklass från Moskva i lägre tonåren med en hippie till lärare. När de överväldigade hotellet med sin tjoande livlighet var det bara att ge sig av därifrån, och när jag senare satt på restaurangen Prestaria, ett nytt fynd, billigt och rikligt, dök de snart upp även där och översvämmade restaurangen, men de var mycket charmiga. De blev nyfikna på mig, och en pojke med rockbandet ”Kiss” på sin svarta tröja sade helt spontant, att jag var den mest positiva människa de hade upplevat i Grekland. De hade trott att jag var vetenskapsman, men jag var bara humanist, och de var även på en humanistisk rundresa och hade gjort alla Greklands viktigaste kulturplatser: Olympia, Delfi, Mykene, Epidauros, Meteora och några till. Nu skulle de närmast ut till Aegina.

Efter den dagen var jag tröttare än någonsin tidigare i Grekland, så jag beslöt att ägna hela min sista dag i Athen och Grekland åt återhämtning och förberedelse för Italien, där Paolo väntade mig i Lucca klockan 16.30 på torsdagen om två dagar.

(I nästa nummer: *Nya nagelbitarresor*)

Katastrofresan, del 5: Islossning

Det blev en buss till Manali. Den skulle ta 11 timmar, starta klockan 17 och vara framme 4 på morgonen, när staden låg som tystast och helt öde, men jag tog den. Man skulle i alla fall få sitta hela natten och slippa göra något.

Det blev en resa inte helt utan problem, ty naturligtvis bröt det ut regn på vägen, och söder om Kullu efter 3 på morgonen uppstod det en trafikpropp i ösregnet. Vi kom fram till Manali halv 6, då det började gry och staden började vakna.

Det första jag gjorde var att ta reda på hur det förelåg med vägen till Leh. Rohtangpasset var öppet, man kunde bege sig till Keylong, men Rumtseproblemet kvarstod, där vägen var helt bortspolad nedanför Tanglang La-passet. Det skulle ta minst en vecka innan den var farbar igen. Man kunde dock ta den längre vägen till Leh via Tso Moriri, den kunde ta tre dagar och var mycket dyr.

Hade jag varit yngre hade jag kanske gjort det. Nu var jag 58, i dålig form efter magkrisen och ville egentligen bara hem, trött på regnandet och kedjan av motgångar, som blivit ofrånkomlig i och med att redan den första länken brast: en framgångsrik resa till Ladakh kräver att man kommer fram genast utan svårigheter. Möter man svårigheter måste dessa oavlåtligt föröka sig.

Emellertid yppade sig en lysande möjlighet. Jag stötte ihop med en av mina gamla vänner och trotjänare från Greenland, och han visste att berätta, att man i delad jeep kunde fara upp till Leh via Tso Moriri för bara 1700 rupier (nästan 40 mil över ofarbara vägar för inte ens 300 kronor). Tso Moriri var den heliga sjön jag ännu inte besökt i Ladakh, så naturligtvis var frestelsen överväldigande. Det skulle också vara den lyckligaste lösningen på resans problematik. I stället för en förlust på mer än 5000 extra för en tidigare hemresa skulle resan upp till Leh kosta mig inte ens 200 kronor extra, och jag skulle kunna genomföra och fullborda resan.

Jag sökte genast efter en jeepförare och fann en genast. Kruxet var att han skulle bege sig redan i natt klockan 4, och i morgon hade jag lovat närvara vid Dalai Lamas gästföreläsning i Manali, en stor händelse för Manali. Det skulle bli mitt fjärde möte med honom efter två i Leh och ett i Dharamsala. Jag sökte vidare efter en annan jeepförare, fanns det en kunde det finnas många, och nästa jag kom på ringde genast ett samtal till sin chef. Efter samtalet meddelade han mig, att det var möjligt att dela jeep till Leh via Tso Moriri, men "utlänningar fick inte färdas den vägen". Har ni någonsin hört något så dumt? Så var det med det. Han menade att det kunde bli problem på vägen med polis och böter och mutor... Jag lämnade honom genast.

Emellertid var vädret på bättringsvägen, och detta var den första dagen och kvällen under resan och nästan under hela sommaren som man kunde sitta utomhus och njuta. Det var fortfarande molnigt men äntligen åtminstone drägligt.

Jag avnjöt den uppe i Vashisht till min första middag ute på restaurang Lhasas balkong, och på väg därifrån kom jag förbi ett jeepkontor. Spontant steg jag in och frågade om de hade en jeep till Leh på måndag. Den unge mannen *in charge* ringde också här ett samtal och fick budskapet: Vägen till Leh är öppen! Det sades ingenting om priset ännu, men jag fick inbokad en fönsterplats på rätt sida och skulle återkomma i morgon efter Dalai Lama.

Den tillställningen visade sig ganska problematisk, ty tempelområdet var litet, men folk hade kommit från när och fjärran, trängseln var oerhörd och köerna till ingången oändliga. Det hade varit perfekt för en intim sammankomst med några hundra åhörare, men det kom några tusen. Dalai Lama själv var dock sig lik och alldeles sig själv – jag har inte märkt någon förändring hos honom under de 17 år jag varit engagerad i hans sak.

Söndagen blev åter regnig igen, men min resa fastställdes. Jag fick min biljett, det skulle bli en liten minibuss för elva passagerare, och den skulle ta omvägen över Tso Kar, inte Tso Moriri. Priset blev 1700 – allt stämde exakt som min vän vid ankomsten hade sagt. Det var bara att hoppas att den äntliga resan över Rohtang till månlandet bortom bergen skulle gå bra utan vidare komplikationer.

Kvällen tillbragtes i gott sällskap med fyra unga vänner från Tyskland, Argentina, Chile och Mexico. Mexikanskan var den trevligaste och den enda kvinnan, Diego från Chile var en stor entusiast, och argentinaren var egentligen italienare men hade aldrig lärt sig italienska, till sin stora grämselse. De ville alla tre komma till Ladakh men hade ännu inte lyckats. Vi hoppades kunna återses där.

(I nästa nummer: *Lyftet*)

Resan till Phuktar, del 14: Alchiexperimentet

Vi hade startat tidigt på morgonen efter frukost klockan 8, i Wanla hade vi varken funnit munkar i klostret eller folk i tetältena, men en hästman kallade på en gammal gubbe på åkern, det var ju skördetid, och han kom, öppnade sin tehydda och serverade oss nudelsoppa och te för 30 rupier (5 kronor) inklusive påtår. Sedan gick vi tillbaka till Lamayuru och var där klockan 2 utan incidenter – vi hade bara gjort en paus för vattenlåtning på vägen. Han bad mig vila mig en timme innan vi företog oss vandringen upp till Atitsia, Ladakhs äldsta kloster.

Det var oändligt vackert att vandra upp dit i eftermiddagssolen, hur påfrestande det än var efter morgonens 6-timmars *trek*. Denna *trek* tog tre timmar, och vi hann tillbaka precis innan solen började försvinna bakom bergen klockan 6. Detta blev alltså resans tredje 9-timmars trekkingdag.

Atitsiaklostret på 4000 meter 1 1/2 timme upp från Lamayuru har liksom alla kloster i Ladakh och Zanskar sin alldeles egna karaktär. Där finns inte mindre än tio meditationsceller, dit man kan dra sig tillbaka och meditera i månader, tre var upptagna av åtminstone två västerlänningar, och Johannes visade mig även grotterna som jag missat förra året. Dessa finns längst in i klostret, och liksom Phuktar har detta kloster liksom vuxit ut ur grotterna. Ett annat sådant kloster är Taktok i östligaste Ladakh.

Vi skildes inför återinträdet i Lamayuru, han till sin meditationscell i klostret och jag till min middag.

Jag gick upp till Shangri La, och denna gång var föräldrarna lyckligtvis hemma. Frun lagade en lika förnämlig, professionell och välsmakande *thenthuk* som gårdagens (av barnen) varit amatörmässig, och jag fick till och med påfyllning. Mannen satt länge hos mig och berättade om sina planer för att renovera sitt fallfärdiga hotell, det annars bäst placerade i Lamayuru. Det var de nya vägarbetena som hade raserat hans kök, då Shangri La ligger precis vid vägen, och nästa år lovade han att allt skulle se bättre ut. (Nästa år var lyckligtvis precis allting fullständigt oförändrat.)

Att sitta där i skymningen med en fulländad *thenthuk* i två portioner medan månen seglade upp i silverglans för att följas av stjärnorna medan gradvis det ena ljuset efter det andra tändes i klostret och nere i byn – Shangri La har den bästa utsikten över Lamayuru – efter en tröttsam dag av nio timmars *trekking* under hårdaste solsken, var något av den absoluta lyckan i Ladakh. Det kunde bara inte bli bättre, och det är sådant man sedan får drömma om under vinterhalvåret i Sverige – tills man kommer tillbaka.

Detta var för övrigt både Goethes och Leo Tolstojs födelsedag utom Charles Boyers den 28 augusti, ehuru den ryska kalendern var 11 dagar efter. Mina indiska vänner hade på morgonen rest tillbaka till Leh, där jag på söndag antagligen skulle få träffa både dem och Robert med Hillary igen, min resas hittills bästa reskamrater.

Ju mindre sagt om min resa vidare till Alchi, desto bättre. För första gången någonsin fick jag ingen rabatt i Lamayuru. Det kom aldrig någon buss. Efter två timmars väntan fick jag lift med en jeep. Det visade sig att vägen ner från Lamayuru var helt förstörd av vägarbeten, som om de anlade en autostrada där. Vi hann i kapp bussen bortom Khaltse. Den hade alltså tagit den gamla övre vägen och därför missat alla passagerare från Lamayuru. Jeepen körde med aggressiv discomusik hela tiden, och chauffören verkade dyster. Bussen hade tagit 50 rupier till Alchi, jeepchauffören insisterade på 100. När jag kom fram till Alchi var mitt gamla hem Lotsava stängt för tre månader. Det var ett helvete att hitta något annat improviserat lokus för

en natt, då Alchi hade blivit svindyr. Ett normalt hotellrum kostade minst 500. En buss skulle avgå till Leh klockan 3. Jag kände mig nästan frestad att ta den, men jag hade redan bundit mig för en natt på ett golv hos en familj.

Teet på centralsjappet vid busshållplatsen hade kostat 5 rupier förra året. Nu kostade det 10. Där satt emellertid en mycket trevlig engelsman från Jersey. Han hade lämnat Jersey för 15 år sedan då livet där blivit för absurt – värre än Norge. Körde man inte Rolls-Royce var man misslyckad. Hela livet på Jersey kretsade bara kring bankerna i detta etablerade skatteparadis. Banker, hor och alkoholister – det var allt vad livet på Jersey handlade om. Enligt min vän var 80% alkisar, då pubarna hade öppet tills den sista gästen gått hem, om han alls gick hem.

Så fick jag i alla fall bo hos en riktig ladakhifamilj den sista kvällen före återfärden till Leh, och det var nästan bättre än något hotell eller gästhus. Föräldrarna var fromma och goda, äldsta sonen talade bra engelska och hjälpte mig till rätta, och det förekom även en yngre son och en liten flicka. Jag åt dock ute och fick en gedigen *thenthuk* på den tibetanska syltan.

Trots omständigheterna blev det en gedigen vila i Alchi, vilket Alchi är oöverträffbart för i Ladakh. Min sömn blev lång och ljuv med underbara drömmar, och jag nästan försov mig till bussen. Mitt värdfolk var mycket älskvärda och omsorgsfulla, och jag fick lova dem att återkomma nästa år.

Det hade varit ett intressant experiment. Bakom alla turistfasaderna med snobbhotell och en odräglig turistindustri, som särskilt Alchi är drabbat av, finns det alltid enkelt och hederligt folk bakom grannlåtskulisserna, där man kan bo hur billigt som helst och möta de bästa människorna.

Bussresan in till Leh blev dock en mardröm. Det fanns ingen sittplats, och chauffören torterade hela bussen med jordbävningsartad dunka-dunk-musik, där jordbävningsbasens stressande ljudtortyr var det enda som hördes. Jag var den enda västerlänningen ombord och antagligen äldst i hela bussen och den enda som blev utan sittplats. Resan tog tre timmar, och en mil från Leh sprängfylldes den av ungdomar med sina fördömda mobiler som med dem skulle överrösta bussens ljudtortyr. De flesta ladakhierna i bussen verkade dock vana, avtrubbade och apatiskt likgiltiga. Trots att jag aldrig fick sittplats måste jag betala full biljett för 60 km skumpande i tre timmar.

(I nästa nummer: *Krisen i Leh.*)

Rekordresan, del 12: Vidare västerut

Det förekom även en annan vandrare i norra Sikkim än jag, en schweizare betydligt äldre än jag, som hade vandrat hela vägen från Gangtok upp till Phudong – 45 km på åtta timmar. Han bodde i Thailand numera men kom till Himalaya varje år bara för att vandra. I stort sett hade han beskrivit samma väg som jag men under längre tid och börjat redan i Kashmir. Han hade närmast kommit från Nepal och avrådde mig direkt från att bege mig dit – ingenting fungerade som det skulle, då maoisterna, det största partiet, hade lämnat regeringen och låg i opposition och saboterade allt vad regeringen försökte göra. Följaktligen, till exempel, hade viktiga broar längs landets viktigaste vägar inte reparerats efter monsunens förstörelser, utan bilar och bussar fick helt enkelt köra genom vattnet. Han var mycket pratsam, en ensam gammal schweizare i Thailand, vars livs egentligen enda stora glädjämne var att vandra och cykla. Han var säkert närmare 70.

Vädret ljusnade en aning men inte helt, fastän kvällen blev stjärnklar. Onghel, min värd, kom hem, och vi fick äntligen prata ordentligt samman igen. Han förvånades över att jag bara spenderat drygt 20,000 rupier under min resa (c:a 3500 kronor), medan jag skylldes på att jag redan under studentårens svälttid i lägenheter utan värme lärt mig den ekonomiska konsten att leva på ingenting, vilket jag drog fördel av i Indien, varför jag regelbundet kunde komma tillbaka. Återseendet var hjärtligt, vi hade en fantastiskt trevlig kväll tillsammans, och det var bara gynnsamt väder som fattades.

Då efter en mycket god natts sömn med sagolika drömmar om hippiekolonier i ruiner i Dorélandskap det beslöjande dimmiga vädret alltjämt hängde kvar, var det bara för mig att bryta upp mot Pelling, men jag var utomordentligt tacksam för denna fullständigt återupplivande intima gemenskap och upplevelse i det dimmiga Phudong fjärran bortom de botaniska trädgårdskullarna i norra Sikkim.

Om det i Darjeeling rådde alkoholproblem på så sätt att man där inte längre fritt kunde köpa och servera alkohol, så var det motsatt alkoholproblem i Sikkim, vilket schweizaren konstaterade: det dracks alldeles för mycket, då det fanns spritbutiker precis överallt och spriten (mest rom och whisky) var extremt billig. Det var det enda felet med Sikkim, menade den gamle schweizaren, ehuru säkert inte alla såg det som ett problem.

Onghel sov som vanligt länge på morgonen, så jag fick inte säga adjö till honom. Däremot kom min vän schweizaren knallande förbi igen för en *thukpah* till frukost. Jag hade gissat rätt. Han var 67 år, och hela hans familj ansåg honom vansinnig. Han hade gjort karriär inom juridiken och gjort mycket pengar, men hälsan hade svikit honom. Stormrik och sjuk är ingen lycklig kombination. Slutligen hade han opererat sig och fått en ny aorta, skrotat karriären, och sedan dess hade han knallat och kuskat omkring i Asien helst till fots. Mest tyckte han om Vietnam, där folk faktiskt arbetade, om dock oväsendet var förfärligt – där fanns 25 miljoner motorcyklar. Thailand föraktade han för att det var rasistiskt, och Indien hade bara tre problem: överbefolkning, smuts och oljud. Man slapp alla tre endast uppe i bergen. På den punkten hade vi kommit fram till exakt samma slutsats och blivit lika kloka.

Den lokala skolläraren ville inte skiljas från mig. Han bad mig enträget stanna en extra dag och bo hos honom uppe vid hans skola, men jag hade bestämt mig. Det enda jag fruktade på min resa var att få tråkigt, och skulle jag stanna en hel dag till under mulna skyar med allting sett som kunde ses skulle risken bli oundviklig, hur sympatisk han än var. Jag fick i stället lova honom att i hopp om bättre väder försöka infria hans förhoppningar nästa år.

Därmed var det kört, och det begav sig tillbaka till Gangtok. De fyra milen tog två timmar i nerförsbacke på grund av vägarbeten, som vi måste vänta ut tre gånger.

Det var lördag, och i Gangtok var alla jeepar till Pelling fulla. Då uppenbarade sig en extravagant dam, fyllig, välparfymrad och välsminkad, som ringde ett samtal, och så fick jag plats.

Internet fungerade inte i Gangtok – servern var nere. I stället intog jag en tibetansk restaurang och tog en lunch, en mycket smaklig *gyathuk*, ett mellanting mellan *thukpah* och *thenthuk*, egentligen spaghetti i soppa med grönsaker. Dock hade de en vinlista, som jag inspekterade. Där fanns ett vitt vin som verkade intressant, men när jag bad att få se flaskan fanns det inte. I stället satsade jag på ett rött, och när de visade upp flaskan visade det sig vara portvin av märket *Caravella*. Alltså blev det spaghetti med portvin till lunch i Gangtok för 12:50 (75 rupier). Vinet var inte alls dumt utan helt övertygande.

Resan västerut blev en rysare. Vi höll på att aldrig komma ut ur Gangtok, sedan blev det en lång väntan i Singtam, och under vägen upp mot Rawangla inträffade det första intermezzot. Naturligtvis skulle chauffören spela dunka-dunk på vägen, och det gick med den saken som det alltid brukar göra. Volymen skruvades upp högre och högre, allt snabbare avbröts låtarna för att chauffören aldrig var nöjd, till slut fick ingen låt spela mer än några takter innan den avbröts för en annan, medan volymen var hjärnsprängande. Då sade jag till: "Var snäll och sänk volymen!" Då stängde de av alltsammans, det blev dödstyst, och man förkrossades av dåligt samvete för att man förstört all glädje för alla andra passagerare. Ingen sade något, och till och med barnet, som blivit mycket livligt under dunka-dunket, blev alldeles tyst och somnade.

Det andra intermezzot var en total överraskning för alla inblandade. Det kändes som om jag fick en fontän över mig. När jag såg mig om för att se varifrån vattnet kom visade det sig, att det var flickan bakom mig som plötsligt kräkts ordentligt. Alla mina sparade pappersservietter kom till pass, då det var mycket att torka upp i nacke, på kläder, i håret och överallt runt omkring mig. Jeepen fick stanna och tvättas inuti.

Vi hade gjort ett stopp före Rawangla, där de flesta passat på och fyllt sina magar ordentligt, vilket är det sista man ska göra när man åker jeep. Allt hade kommit upp för den stackars flickan, och jag hade suttit alltför nära till hands – ingen annan blev drabbad.

Resten av färden till Pelling gick utan vidare missöden, men skymningen föll redan efter Rawangla, och de sista fem milen uppför och nerför ytterst smala och dåliga vägar kördes i kompakt mörker.

Klockan sju kom vi fram till Pelling. Resan på 115 km hade tagit fem och en halv timmar, men väl framme var man hemma igen hos gamla vänner och lika hjärtligt mottagen som i Phudong. Till och med det dåliga vädret var det samma. Där kunde man sedan i lugn och ro inspektera skadorna. Det var bara att konstatera, att hela ryggen på min bästa och varmaste tröja var fullkomligt nerspydd.

Som rumskamrat fick jag en japan, som skulle värma sig med att ta en skön varmdusch, tänkte han sig. Naturligtvis visade det sig, att det varma vattnet var ännu kallare än det kalla. Han skulle aldrig bli varm igen.

Dock lovade vädret småningom bli bättre – någon gång.

(I nästa nummer: *Vägen till Yuksom.*)

Nya lektioner i Zanskar, del 24: Avslutning.

Resan var lätt att summera: det hade varit en av mina bästa resor någonsin trots det kritiska vädret. Mest förvånande hade min hälsas stabilitet varit – förra året lämnade jag Ladakh som ett vrak efter en skräckinjagande plågsam ensidig torr lunginflammation, som det tog en och en halv månad att återställa sig ifrån, medan i år hälsan bara hade blivit bättre hela tiden. Varje utmaning, trek och höjd och pass hade klarats med lätthet medan bara fötterna tagit stryk, vilket tyder på ett mera aggressivt trekkande än tidigare. Jag hade aldrig trekkat så mycket i Himalaya förut på någon resa.

De 200 pund jag växlat till mig 16,000 rupier för hade precis räckt till – det var inte mer än 2400 kronor. Därmed uppgick hela resekostnaden (34 dagar) till bara knappt 9000 kronor. Reserven hade använts till mitt tandläkarbesök i Dharamsala och till beställningar hemifrån, men även inklusive dessa extra utgifter hade resan inte kostat mer än 9000 kronor allt som allt.

Jag tog den vanliga nattbussen ner till Delhi igen, som fick punktering i gryningen – bara den andra punkteringen på hela resan. Den första hade inträffat på vägen ner från Rohtang.

I Mauna Ka Tilla fann jag mitt gamla slusslokal *Lhasa House* igen, där jag kunde tvätta av mig, klippa mig och byta kläder. Jag skulle ju vara representativ så fort jag landade i Göteborg igen. Jag fick samma rum uppe på taket där jag kunde njuta för fulla muggar av min sista indiska dag i solsken och värme.

Min taxichaufför körde som en vansinnig till flygplatsen och grälade med så många andra bilister på vägen han kunde. Flygplatsen *Indira Gandhi International* fungerade efter ombyggnaden plötsligt häpnadsväckande effektivt. Det var ett utmärkande drag för hela resan: allt fungerade bättre, i synnerhet kommunikationerna.

Skall man ta fram det sämsta under resan var det tråkigaste av allt en observation jag gjorde under vandringen från Likir till Themisgang. Strax före Sumdo kom jag fram till en plats där en trekkingtrupp hade haft en vilopaus. De hade haft med sig matpaket i papp. Allt skräp hade de lämnat kvar, pappfodralen, påsar, papper, plast, folie – allt var lämnat på platsen, en förödande vandalisering av naturen av mest slarv, okunnighet, ansvarslöshet och tanklöshet. Och så är det tyvärr för det mesta i Indien. Miljösamvetet existerar inte. Framför mig på bussen från Dharamsala satt det sex stökiga ungdomar. I Kangra köpte de en massa påsar med skräpmat och läsk. Allt slängdes ut genom fönstret, medan deras mobiler skrällde på för fullt med stresshjärntvättsskvalmusik. Den audiella hjärntvättsplågan har fördubblats sedan alla skaffat sig mobiler och spelar skvalmusik på dem.

En besynnerlighet, som verkar tillta med åren, är min ”omvända höjdsjuka”, att jag bara mår bättre ju högre upp jag kommer, medan besvären vid återgång till ”normal nivå” bara blir värre med åren. Det märktes särskilt i år vid nedkomsten till Kargil (under 3000 meter) och den ohyggliga kontrasten vid nedkomsten till Manali efter Rohtangpasset – resans enda depression förvärrad genom den nya ovänliga uppässaren i mitt hem i Grönland. Bland tibetanerna i Dharamsala blev det bättre medan i stället vädret blev sämre med den kraftiga ovädersstormen.

Höjdpunkterna var Lamayuru med besöket i Ladakhs äldsta kloster i en ökentrek på hög nivå och mötet med Johannes, hur beskt det än var. Hans tålmod med Kina är hårt pressat, ”Kinas problem är den ofrånkomliga övergången till demokrati med den lika nödvändiga skrotningen av kommunistpartiet som konsekvens, som inte kan ske utan en plågsam revolutions oöverskådliga prövningar, som bara kan bli värre ju längre den uppskjuts,” medan han var lika radikal om inte mera beträffande både Irans och USA:s presidenter, som enligt honom båda måste dras inför rätta som ansvarlösa galningar, medan ”massmordet på Himmelska Fridens Torg i Peking den 4 juni 1989 aldrig kan försonas med mindre än att Maos mausoleum jämnas med marken med likvideringen av hela kommunistpartiet.”

Även böckerna, medhavda och nyinförskaffade, hade gått jämnt ut med resan liksom pengarna. I Helsingfors uppstod en ny väntan på fyra timmar i gråväder och regn, vilket bara gav näring åt en välbefogad längtan tillbaka till bergen närmare solen. I Göteborg skulle den näringen säkert bara ytterligare tillspetsas. Jag var magrare och friskare nu men skulle säkert påverkas i osund riktning igen genom ett mera hektiskt leverne i Göteborg fram till mitt nästa lyft den 27 oktober.

En sista överraskning, ett sista nytt ansikte på vägen hem: en ung dam från Närpes, som jag hade resällskap med från Helsingfors, för första gången i Göteborg på konferensresa. Jag kunde tacksamt bereda henne en förteckning på dess måsten: Konserthuset, universitetet, humanisten, orgelutbildningen (– hon hörde till musikaliska kretsar i Närpes,) saluhallen, Sun Wall (som billig och god Kinarestaurang), Stadsteatern, Stadsbiblioteket, och så vidare. Hon visste inte att Göteborg var Åbos vänort, hade Sveriges nationalorkester och var Sveriges musikhuvudstad. Hon var mycket tacksam för min ledning. Sålunda kunde jag mildra min egen (vanligen chockartade) hemkomst med att göra den desto mera angenäm för en landsmaninna på besök för första gången.

Det var framför allt rent mänskligt som resan varit en succé med fördjupade kontakter och nya vänner överallt, och inga minus kan väga ner ett sådant trumfplus, som måste bli det bestående huvudintrycket av hela resan. Vad är vilka fysiska strapatser som helst med självsprickor och blödande fötter och tår mot det? Bara kryddor i maten.

6.8 – 9.9.2008

Göteborg den 12 februari 2011